

Discriminatie

Zoals uit de lessen hiervoor duidelijk is geworden, werd Roosje gediscrimineerd omdat zij Joods was. Gediscrimineerd worden omdat je Joods bent, noemen we anti-semitisme.

OPDRACHT 1

- Komt het nu nog voor dat hele groepen worden gediscrimineerd?
- Hoe komt dat, denk je?
- heb je zelf ervaring met discriminatie? Leg eens uit?

OPDRACHT 2

Instructies:

- Bekijk de film 'Onderduiken' tot 24.26.
- Bekijk de bron 'Persoonsbewijzen'.
- Lees vervolgens de volgende tekst:

'Op 26 augustus 1942 worden Roosje, haar moeder en haar broer opgeroepen om naar Westerbork af te reizen. Roosje en haar familie kiezen er voor om onder te duiken. Roosje weet hoe moeilijk het is om een goed onderduikadres te vinden. Vaak worden Joden verraden. Roosje regelt voor haarzelf en voor haar moeder valse persoonsbewijzen. Via Kees van Meteren komt ze aan een onderduikadres in Naarden. Het is een pension, een soort van hotel, dat wordt geleid door de NSB'er Henk Coljee en zijn Duitse vrouw Magda. Roosje zegt niets over haar Joodse achtergrond'.

Beantwoord nu de volgende vragen:

In de bron 'Persoonsbewijzen' zie je drie afbeeldingen. De eerste twee (een voorkant en een 'achterkant') horen bij elkaar, de derde (een voorkant) is van iemand anders

- Beschrijf precies wat op de persoonsbewijzen is te zien.
- Wat is het verschil tussen de beide voorkanten? Hoe verklaar je dat verschil?
- Vergelijk de persoonsbewijzen met een ID of paspoort van je vader of moeder. Wat zijn de verschillen?
- Waarom moesten alle bewoners van 16 jaar en ouder een persoonsbewijs hebben?
- Waarom ging Roosje persoonsbewijzen vervalsen?
- Vind je het slim van Roosje om bij de familie Coljee onder te duiken? Leg je antwoord eens uit.

FILMFRAGMENT 'ONDERDUIKEN'

Bekijk deze film tot 24.26.

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=ifjRAfn3pgg&feature=youtu.be&t=24m3s>

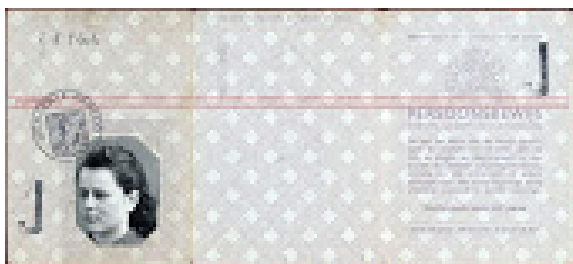
Voorkant van het persoonsbewijs van D.C. ter Haar Romeny

Binnenkant van het persoonsbewijs van D.C. ter Haar Romeny

Voorkant van het persoonsbewijs van G.S. Bloch

Wie heeft of wie hebben Roosje en haar moeder verraden?

Rosje en haar moeder zijn verraden toen zij in Naarden waren ondergedoken. Wie heeft of wie hebben dat gedaan? Jullie gaan dat uitzoeken alsof je een rechercheur van de politie bent. Daarvoor moet je de volgende instructies goed lezen en

volgen.

De opdracht bestaat uit 7 stappen (genummerd 1 t/m 7). Jullie werken individueel aan de opdracht.

Die stappen zie je hierna opgesomd.

STAP 1

Vaak werden Joden verraden.

- Waarom deden mensen dat?

STAP 2

Bekijk de twee filmfragmenten. Kijk niet verder dan de aangegeven tijd! Houd die precies aan!

- Het filmfragment 'Onheil' tot **24.04 - 25.15**
- Het filmfragment 'Verraad' tot **25.41 - 26.20**

ONHEIL

Onheil

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=ifjRAfn3pgg&feature=youtu.be&t=25m18s>

VERRAAD

Verraad

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=ifjRAfn3pgg&feature=youtu.be&t=25m43s>

STAP 3

Kruip nu in de huid van de rechercheur die het verraad moet onderzoeken. Beantwoord dan de volgende vraag:

- Wie van de zes verdachten (zie de dadersprofielen) hebben of heeft Roosje en haar moeder verraden?

Hoe pak je dit aan?

- lees de 6 dadersprofielen
- Schrijf in het schema hieronder op wie volgens jou Roosje en haar moeder heeft of hebben verraden

Schrijf in het schema hieronder op waarom ie dat denkt - het motief voor het verraad dus

Geef je in het schema hieronder op waarom je dat denkt - het motief voor het verraden dus.

Wie heeft of hebben volgens jou Roosje en haar moeder verraden?	Waarom heeft deze persoon of hebben deze personen dat gedaan - het motief dus?

BRON: DADERSPROFIELEN

De heer Leo Crielaars,

In 1937 trouwen Roosje en Leo. Roosje gaat nu samen met hem de dansscholen leiden. Op zijn aanraden verandert Roosje haar achternaam 'Glaser' in een meer artistieke naam: 'Glacér'. Met hem bezoekt Roosje internationale danswedstrijden in Brussel, Parijs, Londen en Berlijn. Zij wordt een bekende internationale ster.

Maar haar verhouding met Leo wordt steeds slechter. Leo komt steeds meer onder invloed van zijn broer Marinus, deze is fel tegen Joden. Roosje voelt zich erg vernederd. In 1939 scheiden ze.

De heer Marinus Crielaars.

Marinus Crielaars is de oudere broer van Leo. Al lang voor de oorlog uitbreekt is hij een fanatieke aanhanger van de NSB en antisemit (hij haat Joden). Hij heeft een enorme hekel aan zijn schoonzuster, Roosje Glaser. Leo en Roosje wonen tijdens hun huwelijk een tijd bij hem in. Daar hebben en Marinus en Roosje vaak ruzie. Toen zij hem eens vroeg waarom hij zo'n hekel aan haar had zei hij: 'Je kunt honderd keer naar de kerk gaan, maar je bent en blijft een Jodin. We helpen alle Joden naar de verdommenis, wacht maar!'

Onbekende NSB'er

Bij Roosje in de straat woont een NSB'er die we niet bij naam kennen.

Deze man meldt bij de politie dat hij denkt dat Roosje actief is

in het verzet. Ze zou Joden helpen aan een onderduikadres. Omdat hij te weinig hard bewijs levert, gaat de politie dat niet verder onderzoeken.

Wel adviseert de politie hem om goed op Roosje te letten en om haar onder druk te zetten. Deze NSB-er gooit een dreigbrief door de brievenbus van Roosje. Als hij Roosje betrapt, zal hij haar onmiddellijk aangeven bij de politie. Later blijkt dat hij verliefd was op Roosje, maar dat zij hem heeft afgewezen.

De heer Kees van Meteren, 1940

De heer Kees van Meteren is een vriend van Roosje. Hij ondersteunt Roosje Glaser en haar moeder in de eerste oorlogsjaren, maar is ook uit op hun geld. Roosje kent Kees al van voor de oorlog. Zij heeft Kees van Meteren leren kennen in de periode van haar scheiding van Leo. Hij was toen verliefd op haar. Maar hij ligt ook goed bij andere vrouwen en heeft altijd geldgebrek.

Op 26 augustus 1942 ontvangen Roosje, haar broer en haar moeder een nare brief. Ze moeten hun koffers pakken en naar Westerbork afreizen. Daar komen ze in een kamp. Roosje schrijft later over dat moment: 'Ik denk en denk ... en opeens schieten mij de woorden van Kees te binnen: 'Als je in moeilijkheden mocht zitten, ben ik altijd bereid je te helpen'.

Kees wil graag helpen en regelt een onderduikplek bij de familie Coljée.

De heer Henk Coljee

Als Roosje naar kamp Westerbork moet mag ze onderduiken bij Henk en zijn vrouw Magda. Henk en Magda Coljée hebben samen een pension (soort hotel) in Naarden. In het pension wonen ook Duitse officieren. Henk is Nederlander en lid van de NSB. Wanneer hij lid geworden is, is niet duidelijk. Na de oorlog zegt hij tegen de rechter, dat hij lid was omdat hij daardoor niet hoeft te werken in Duitsland. Ook zou hij zo mooi stiekem joden en onderduikers kunnen verbergen.

Roosje weet dat Henk lid van de NSB is, maar zij gaat ervan uit dat de Duitsers haar en haar moeder bij de Coljée's niet zo gauw zullen zoeken. Of, zoals zij schrijft: *'in het hol van de leeuw zullen ze ons niet snel zoeken'.*

Mevrouw Magda Coljee

Zij is de vrouw van Henk Coljee. Zij komt uit Duitsland. Samen met haar man runt ze het pension. Ze is een open en vriendelijke vrouw die goed Nederlands spreekt. Roosje heeft aan Magda bij de eerste kennismaking haar grote geheim meteen verteld: 'Mijn vader is in gijzeling genomen en zit in het kamp Haaren, mijn moeder en ik zijn op de vlucht, want ze willen ons ook hebben'.

Als Roosje en haar moeder worden opgepakt worden Henk en Magda niet gestraft omdat ze onderduikers verborgen.

STAP 4

De politie heeft nieuwe informatie ontvangen over de mogelijke dader of daders. Je treft die aan in de volgende 5 bronnen. Je kruipt opnieuw in de huid van de rechercheur en probeert met deze nieuwe informatie nieuwe feiten boven tafel te krijgen.

Hoe pak je dit aan?

- Lees bron 1 (hieronder).
- Overleg in een groepje van twee over de vraag of je nieuwe feiten over de dader hebt gelezen.
- Noteer daarna in het schema hieronder
 - Redenen waarom hij/zij Roosje mogelijk **niet** heeft/hebben verraden;
 - Redenen waarom hij/zij Roosje **wel** heeft/hebben verraden.
- Ga dan door met bron 2, 3, 4 en 5 en doe daarvoor hetzelfde.

Het schema:

Bron	Redenen waarom hij/zij Roosje mogelijk niet heeft/hebben verraden	Redenen waarom hij/zij Roosje wel heeft/hebben verraden.
1		
2		
3		
4		
5		

BRON 1 - MAGDA COLJEE

Magda Coljee vertelt aan Roosje:

Ongeveer een halfuur na jullie arrestatie kwam Kees thuis. Het eerste wat hij tegen mij zei was: 'Ben ik te laat?' of woorden van die strekking. Wij vertelden hem dat jullie waren gearresteerd door de politie. Hij is toen direct naar het politiebureau gegaan. Toen hij terugkwam vertelde hij ons dat de politie hem gezegd had dat ik tegen de politie had verteld had dat hij de dames Glacér verraden had. (...)

BRON 2 - KEES VAN METEREN

Roosje ontmoet Kees in Hilversum, waar hij bar-chef is in een hotel.

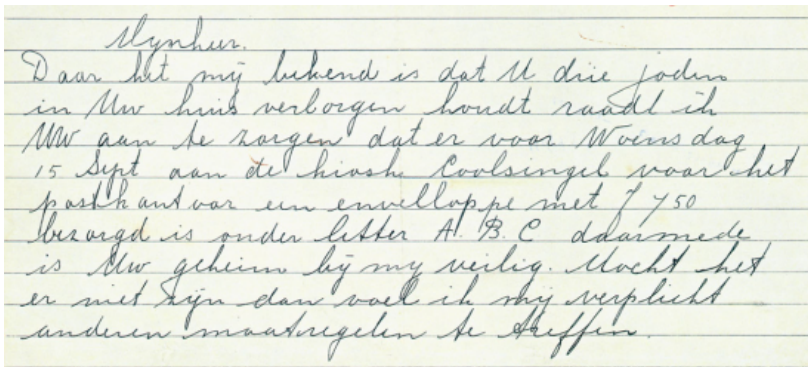
'We nemen onze intrek in Grand Hotel Gooiland en blijven daar slapen. Kees vertelt mij over zijn verbroken verloving. Ik vertel hem over het succes van mijn (dans)school en over het organiseren van een geheim dansfeest in Vught. Hij waarschuwt mij om voorzichtig te zijn, want Leo zal weer proberen om mij te laten arresteren. Leo heeft de wind mee en werkt nauw samen met de Duitse bezetters.'

BRON 3 - DREIGBRIEF

Dreigbrief

'Soms gaat het mis met het helpen met onderduikers. Toen we met twee mannen die gingen onderduiken naar het station liepen, was vriendin Fran vooruit gelopen om te kijken of de kust veilig was. Als ze agenten zag die persoonsbewijzen controleerden zou ze terug lopen, en haar tasje voor haar buik houden. Ik zag het tasje en zei tegen de twee mannen om om te keren en alleen door te lopen. Tot mijn groen verbazing bleven ze richting station lopen. Te overmoedig? Ze zijn helaas opgepakt. Later kreeg ik een dreigbrief van een NSB'er die in de straat woont. Hij zou mij niet verraden als ik 500 gulden zou neerleggen bij de fietsenstalling.'

BRON 4 - GEVONDEN BRIEFJE

A handwritten note on lined paper, written in cursive. The text is as follows: 'Mijnheer. Daar het mij bekend is dat U drie joden in Uw huis verborgen houdt raad ik U aan te zorgen dat er voor Woensdag 15 Sept aan de heer Coolen van de postkantoor een enveloppe met f 750 bezorgd is onder letter A. B. C. daarmede is Uw geheim bij mij veilig. Mocht het er niet zijn dan val ik mij verplicht anderen maatregelen te treffen.'

Bron 4 - Gevonden briefje

BRON 5 - ROOSJE VERHOORD.

De politie verhoort Roosje

'Als de rechercheur mij verhoort, vraag ik hem hoe hij ons heeft gevonden. Hij vertelt dat hij bijna zeker weet dat er maar één persoon, is die dit op zijn geweten heeft. Zonder de informatie van die ene persoon aan de Sicherheitsdienst waren we jullie nooit op het spoor gekomen. Meer kan ik er niet over zeggen.'

Na je onderzoek naar de nieuwe feiten, schrijf je nu je eindrapport. Daarbij ga je als volgt te werk

Nu je misschien een beter idee hebt wie de dader is, beantwoord je de volgende vraag: Blijf je bij je eerdere voorspelling (zie stap 3) of verander je die na het lezen van de bronnen? Vul je antwoord in het schema hieronder in.

- **Zo ja**, waarom verander je die en wat is je conclusie geworden? **Zo nee**, waarom verander je die niet? Vul ook dit in het schema in.
- Maak duidelijk welke bronnen en welke informatie voor jou belangrijk waren om je voorspelling wel/ niet te veranderen. Vul dat in het onderste vakje van het schema in.

Voor het lezen van de profielen en de bronnen dacht ik dat de dader(s) was (waren)	Na het lezen van de profielen en de bronnen dacht ik dat de dader(s) was (waren)
Naam van de dader(s):	Naam van de dader(s):
Dat dacht ik, omdat	Dat dacht ik, omdat

STAP 6

Na het onderzoek dat je hebt verricht in de vorige stappen, kun je nu controleren of je het bij het juiste eind hebt gehad. Is of zijn degene die jij op het oog had ook werkelijk de dader(s)?

Je kunt dat controleren door het geluidsfragment af te luisteren.

GELUIDSFRAGMENT - DE OPLOSSING

Geluidsfragment - De oplossing

Beluister het fragment hier: <http://www.roosjefoundation.org/bestanden/981/download>

STAP 7

Kijk nu nog eens terug naar wat jullie bij stap 3 hebben gevonden. Is degene die jullie daar als dader of daders aanwezen dezelfde als in het geluidsfragment? Als er een verschil is, waardoor komt dat dan?